

ניתוב כוחות בפרשת בלק

הדיבור וההכאה (שימוש בכוח היריב כנגדו)

בתחילת הפרשה, רוצה בלעם להשתמש בכוח החיובי של ישראל – הדיבור - להרע.

בסוף הפרשה, משתמש פנחס בכוח השלילי של אומות העולם – החרב - לחיוב.

"עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחוד השור" מה שור כחו בפיו אף אלו **כחן בפיהן**. מה שור כל מה שמלחך אין בו סימן ברכה אף אלו כל אומה שנוגעים אין בהם סימן ברכה. מה שור מנגח בקרניו אף אלו מנגחין בתפלתן שנאמר "וקרני ראם קרניו" (במדבר רבה כ ד)

"ויאמר מואב אל זקני מדין" (כב ד) מה טיבן של זקני מדין כאן? שהיו רואין את ישראל נוצחין שלא כדרך הארץ ואמרו מנהיג שלהן במדין נתגדל, נדע מהן מה מדותיו. אמרו לו זקני מדין: **אין כחו אלא בפיו**. אמרו להם: אף אנו נבוא כנגדן עם אדם שכחו בפיו (במדבר רבה כ ד). וברש"י: ... אמרו לו **אין כחו אלא בפיו** אמרו אף אנו נבא עליהם באדם שכחו בפיו.

וחרבו שלופה בידו – אמר: רשע זה הניח כלי אומנותו **שכלי זינן של אומות העולם בחרב** והוא בא עליהם בפיו שהוא אומנות שלהם, אף אני אתפוש את שלו ואבוא עליו באומנותו וכן היה סופו (במדבר לא) ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. (רש"י כב כג)

בכל כח יש סיגים

"ויאמר אלקים אל בלעם לא תלך עמהם" אמר לו: א"כ אקללם במקומי, אמר לו: "לא תאור את העם". אמר לו: א"כ אברכם, אמר לו: אין צריכין לברכתך "כי ברוך הוא". אומרים לה לצרעה **לא מן דובשיך ולא מן עוקציך** (במדבר רבה כ ז)

קישור רגשי

תנא משום רבי שמעון בן אלעזר: אהבה מבטלת שורה של גדולה מאברהם דכתיב "וישכם אברהם בבקר", שנהא מבטלת שורה של גדולה מבלעם שנאמר "ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו" (סנהדרין קו. :)

הכח יופיע וה' ינתב (הנביא יונה)

אמר רב הונא א"ר אלעזר: מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים **בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו**. מן התורה דכתיב "לא תלך עמהם" וכתיב "קום לך אתם" ... (מכות י:)

כח ופעולה לא הולכים לאיבוד

אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות ואף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושנים קרבנות שהקריב בלק מלך מואב זכה ויצתה ממנו רות שיצא ממנו שלמה שכתוב ביה אלף עולות יעלה שלמה (סוטה מז.):

דיבור ועשיה

"ויזבח בלק בקר וצאן" **הצדיקים - אומרים מעט ועושים הרבה**, כאברהם שנאמר "ואקחה פת לחם" ואח"כ "מהרי שלש סאים ואל הבקר רץ אברהם", **ורשעים - אומרים הרבה ואפילו מעט אינם עושים** בלק אמר "כי כבד אכבדך מאד" וכשבא לא שיגר לו אלא בקר וצאן אחת (במדבר רבה כ"ז)

העמקה בשורשים

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב **"נאמנים פצעי אוהב ונעתרות נשיקות שונא"** טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שברכס בלעם הרשע. אחיה השילוני קילל את ישראל בקנה שנאמר "והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים וגו' " מה קנה זה עומד במקום מים וגיזעו מחליף ורשיו מרובין ואפילו כל רוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו, אלא הוא הולך ובא עמהן, כיון שדוממו הרוחות עמד קנה במקומו, אבל בלעם הרשע ברכן בארז, מה ארז זה אינו עומד במקום מים ורשיו מועטין ואין גזעו מחליף אפילו כל הרוחות שבעולם באות ונושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו כיון שנשבה בו רוח דרומית מיד עוקרתו והופכתו על פניו (סנהדרין קו.):

חכמה, עושר, מלכות, נבואה, לברכה ולרועץ

"הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט" לא הניח הקב"ה לעובדי כוכבים פתחון פה לעתיד לבוא לומר שאתה רחקתנו. מה עשה הקב"ה כשם שהעמיד **מלכים וחכמים ונביאים** לישראל כך העמיד לעובדי כוכבים. העמיד שלמה **מלך** על ישראל ועל כל הארץ וכן עשה לנבוכדנצר זה בנה בהמ"ק ואמר כמה רננות ותחנונים וזה החריבו וחרף וגדף. נתן לדוד **עושר** ולקח הבית לשמו ונתן להמן עושר ולקח אומה שלימה לטובחה... העמיד משה לישראל ובלעם לעובדי כוכבים. ראה מה בין **נביאי ישראל** לנביאי עובדי כוכבים, נביאי ישראל מזהירין את ישראל מן העבירות... ונביא שעמד מן הגוים העמיד פרצה לאבד את הבריות מן העולם, ולא עוד אלא שכל הנביאים היו במדת רחמים על ישראל ועל עובדי כוכבים... וזה אכזרי עמד לעקור אומה שלימה חנם על לא דבר. לכך נכתבה פרשת בלעם להודיע למה סלק הקב"ה רוח הקדש מעובדי כוכבים שזה עמד מהם וראה מה עשה (במדבר רבה כ"א)